

НОВА ШКОЛА ПОТРЕБУЄ НОВОГО ВЧИТЕЛЯ

Сучасні освітні виклики потребують готовності вчителя до реалізації інноваційної професійної діяльності.

Зокрема, у результаті численних дискусій з'явився проект нового базового закону «Про освіту». Нині цей документ прийнято за основу у першому слуханні у Верховній Раді України 6 жовтня 2016 року (*законопроект № 3491-д від 04.04.2016*). Він визначає основні зміни в дошкільній, загальній середній, професійній, вищій освіті, а також в освіті дорослих.

Цей документ – Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа» – пояснює ідеологію змін, які буде реалізовувати підготовлений законопроект.

У процесі підготовки Концептуальних засад бралися до уваги «Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років», підготовлена Стратегічною дорадчою групою «Освіта» в рамках спільного проекту Міжнародного фонду «Відродження» та БФ «Інститут розвитку освіти», а також «Концепція середньої загальноосвітньої школи України» Національної академії педагогічних наук України, «Візія нової української школи», підготовлена спільнотою відповідального вчительства Ed Camp Ukraine.

У запропонованому проекті «Нова українська школа» проголошено наступне: спосіб навчання в сучасній українській школі не мотивує дітей до навчання; матеріал підручників затеоретизований, переобтяжений другорядним фактологічним матеріалом; учителі використовують переважно застарілі дидактичні засоби; педагогів деморалізує низький соціальний статус та рівень оплати праці; учитель не має справжньої мотивації до особистісного та професійного зростання; збільшується цифровий розрив між учителем і учнем; багато педагогів ще не вміють досліджувати проблеми за допомогою сучасних засобів, працювати з великими масивами даних, робити і презентувати висновки, спільно працювати он-лайн у навчальних, соціальних та наукових проектах тощо.

Отже, потрібна докорінна реформа, яка перетворить українську школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності України.

Потужну державу і конкурентну економіку забезпечить згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих. Саме таких повинна готувати середня школа України.

«Метою повної загальної середньої освіти є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності» (Проект Закону України «Про освіту» №3491-д від 04.04.2016).

У проекті проголошено формулу нової школи, яка складається з 8 ключових компонентів. А саме:

- новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації у суспільстві;
- умотивований учитель, який має свободу творчості й розвивається професійно;
- наскрізний процес виховання, який формує цінності;
- децентралізація та ефективне управління, що надасть школі реальну автономію;
- педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками;
- орієнтація на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм;
- нова структура школи, яка дозволяє добре засвоїти новий зміст і набути компетентності для життя;
- справедливий розподіл публічних коштів, який забезпечує рівний доступ усіх дітей до якісної освіти.

Отже, процеси розвитку, виховання і соціалізації у новій школі покликані зробити випускника конкурентоздатним у ХХІ столітті.

У документі, також, названі 10 ключових компетентностей нової української школи. Це, насамперед, спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами; спілкування іноземними мовами; математична грамотність; компетентності в природничих науках і технологіях; інформаційно-цифрова компетентність; уміння навчатися впродовж життя.

Суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки вчителя. Учителі вивчатимуть особистісно орієнтований та компетентнісний підхід, управління освітнім процесом, психологію групової динаміки тощо. У зв'язку з цим варто говорити про нову роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Збільшиться кількість моделей підготовки вчителя. Форми підвищення кваліфікації буде диверсифіковано: курси при ППО, семінари, вебінари, он-лайн-курси, конференції, самоосвіта (визнання сертифікатів). Учитель отримає право вибору місця і способу підвищення кваліфікації, як передбачено проектом Закону «Про освіту».

Новий базовий Закон «Про освіту» передбачає три рівні повної загальної середньої освіти: початкова освіта (тривалість чотири роки); базова середня освіта, яка здобувається в гімназії (тривалість п'ять років); профільна середня освіта, яка здобувається в ліцеї або закладах професійної освіти (тривалість три роки).

Початкова освіта нової школи поділятиметься на два цикли: перший, адаптаційно-ігровий (1-2 класи); другий, основний (3-4 класи).

Навчання починатиметься, як правило, з шести років. Діти з особливими потребами зможуть приходити до школи з іншого віку. Тривалість перебування в початковій школі для таких дітей можна буде продовжити з доповненням корекційно-розвивального складника. Якість освіти, зокрема з іноземної мови, буде підвищено в кожній початковій школі. Навчання буде організовано за єдиним стандартом, без запровадження предметів з поглибленим рівнем. Це також дозволить уникнути соціальної «сегрегації» та відбору дітей в молодшому шкільному віці. Перший цикл початкової освіти допоможе учню звикнути до шкільного життя. А саме: навчальні завдання і час на їхнє виконання будуть враховувати індивідуальні особливості; навчальний матеріал можна буде інтегрувати в змісті споріднених предметів або вводити до складу предметів у вигляді модулів; обсяг домашніх завдань буде обмежено; навчання буде організовано через діяльність, ігровими методами як у класі, так і поза його межами; учитель матиме свободу вибору (створення) навчальних програм у межах стандарту початкової освіти; оцінки не будуть виставлятися; найважливіше завдання вчителя – підтримувати в кожному учневі впевненість і мотивацію до пізнання.

У другому циклі початкової освіти в учнів буде формуватися почуття відповідальності й самостійність, зокрема: у процесі навчання будуть використовуватися методи, які вчать робити самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, враховують індивідуальність учня; запроваджується предметне навчання; частина предметів буде оцінюватися.

Після завершення початкової школи навчальні досягнення кожного учня повинні відповідати стандарту початкової школи. Державна підсумкова атестація здобувачів початкової освіти буде здійснюватися лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів і буде проводитися вчителями школи. У початковій школі (як і в гімназії та ліцеї) не буде «одногодинних» курсів або предметів. В одному класі не буде більше 8 обов'язкових предметів.

Сьогоднішні школярі теж відчули зміни отримати кращу якість освіти. Саме тому вже до початку 2016/2017 н. р. були оновлені програми початкової школи. Паралельно зі структурними змінами будуть удосконалюватися методики викладання в чинній школі, підвищуватиметься кваліфікація вчителів, педагогічна освіта переорієнтовуватиметься на компетентнісне навчання, педагогіку партнерства, індивідуальний підхід.

З 2018 року учні, які сядуть за шкільні парти, вчитимуться за концепцією «Нової української школи». Її Кабінет міністрів ухвалив 14 грудня 2016 року.

Отже, зміни цілей і змісту навчання у початковій та середній школі обов'язково потребують зміни підготовки майбутніх учителів чи перепідготовки існуючих без яких перехід на оновлений зміст навчання неможливий.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Нова українська школа: концептуальні засади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczyia.pdf>.– Назва з екрана.